

Landeigendur, friðland, skemmtiferðaskip

Ingvi Stígsson

Landeigendafélag Sléttu- og Grunnavíkurhrepps

Eignarland

- Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu Þjóðanna
 - Hverjum manni skal heimilt að eiga eignir, einum sér eða í félagi við aðra
 - Engan má eftir geðþótta svipta eign sinni

Hreppar fara í eyði

- Mestur fólksfjöldi í Sléttuhreppi var um 500 manns 1910, eftir það fór að fækka og 1942 bjuggu 420 manns í Sléttuhreppi
 - Haustið 1952 fluttu síðustu íbúar úr Sléttuhreppi
- Árið 1901 voru 407 í Grunnavíkurohreppi
 - Íbúum fækkaði jafnt og þétt og voru 77 íbúar 1950
 - Haustið 1962 var Grunnavíkurohreppur kominn í eyði
- Ungu fólkið sóttist eftir meiri menntun en var í boði í hreppunum
- Verkafólk, eignalaust, leitaði eftir betri tækifærum annars staðar

Átthagafélögin

- Brottluttir Sléttuhreppingar stofna með sér Átthagafélag Sléttuhrepps í Reykjavík 20. maí 1950
- Grunnvíkingafélagið á Ísafirði var fyrst stofnað 14. mars 1946 og endurvakið 24. mars 1955
- Átthagafélag Sléttuhreppinga á Ísafirði var fyrst stofnað 27. mars 1960 og endurvakið 18. febrúar 1973
- Grunnvíkingafélagið í Reykjavík var stofnað 24. nóvember 1981
- Félagar í átthagafélögnum eiga ekki allir land eða hús

Landeigendafélag Sléttu- og Grunnavíkurhrepps

- Stofnað 10. mars 1973
- Tilefnið voru tillögur Náttúruverndarráðs frá 2. febrúar 1973 um friðlýsingu Sléttuhrepps og hluta Grunnavíkurhrepps
- Hornstrandafriðland komið á 27. febrúar 1975
- Samstarfsnefnd um málefni friðlandsins - Hornstrandanefnd skipuð fulltrúum
 - Umhverfisstofnunar (formaður) (umsjón og eftirlit með friðlýsingu)
 - Ísafjarðarbæjar (2 fulltrúar) (skipulagsvald)
 - Landeigenda (3 fulltrúar) (eignarréttur)

Jarðir innan friðlands eru flestar í einkaeigu

1. Hesteyri (hús)
2. Slétta (hús)
3. Skáladalur
4. Sæból (hús)
5. Garðar (hús)
6. Sæborg (hús)
7. Þverdalur (hús)
8. Staður, **ríkisjörð**, leigð út (hús)
9. Neðri-Miðvík
10. Efri-Miðvík
11. Stakkadalur (hús)
12. Látrar (hús)
13. Rekavík bak Látur
14. Tunga (hús)
15. Glúmsstaðir
16. Atlastaðir (hús)
17. Kjaransvík
18. Hlöðuvík, **ríkisjörð**, leigð út (hús)
19. Hælavík, **ríkisjörð**
20. Rekavík bak Höfn
21. Höfn (hús)
22. Horn (hús)
23. Látravík, **ríkisjörð**, (hús leigt út)
24. Bjarnarnes
25. Smiðjuvík
26. Barðsvík
27. Sel í Bolungavík
28. Bolungavík (hús)
29. Furufjörður (hús)
30. Álfsstaðir
31. Kvíar (hús)
32. Steig
33. Steinólfsstaðir
34. Marðareyri

Flokkar friðlýsingar

- Náttúruvé
 - Óbyggð víðerni
 - Þjóðgarðar
 - Náttúruvætti
 - **Friðlönd**
 - Landlagsverndarsvæði
 - Verndarsvæði með sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda
 - Náttúruminjar í hafi
 - Fólkvangar
- Friðlönd:
„Friðlýsa má afmörkuð landsvæði sem friðlönd til að vernda tilteknar vistgerðir og búsvæði og styrkja verndun tegunda lífvera sem eru sjaldgæfar eða í hættu samkvæmt útgefnum válistum eða til að vernda lífríki sem er sérstaklega fjölbreytt eða sérstætt.“

Hornstrandafriðland - takmarkanir á landeigendum

- Mannvirkjagerð öll, jarðrask og önnur breyting á landi ... er háð leyfi [Umhverfisstofnunar].
- Umferð vélknúinna farartækja utan vega og merktra slóða er bönnuð, nema leyfi [Umhverfisstofnar] komi til.
- Leyfi [Umhverfisstofnunar] þarf ef eigi er um að ræða hefðbundnar nytjar.
- Bannað er að beita búpening á friðlandið.
- [Umhverfisstofnun] setur nánari reglur um afnot landeigenda...

Aðalskipulag – takmarkanir á landeigendum

- Hámarksfjöldi húsa á hverju svæði
- Ákvæði um byggingarlag og byggingarefni
 - Skv. samkomulagi milli LSG, Ísafjarðarbæjar og Umhverfisstofnunar

Almannaréttur – dæmi um réttindi

- „Almenningi er heimil för um landið og dvöl þar í lögmætum tilgangi. Rétti þessum fylgir skylda til að ganga vel um náttúru landsins.“
- „Mönnum er heimilt, án sérstaks leyfis landeiganda eða rétthafa, að fara gangandi, á skíðum,... um óræktað land og dveljast þar“
- „Við alfaraleið í byggð er heimilt ... að tjalda hefðbundnum viðlegutjöldum til einnar nætur á óræktuðu landi, **sé tjaldsvæði ekki í næsta nágrenni.**“
- „Við alfaraleið í óbyggðum, hvort heldur er á eignarlandi eða þjóðlendu, er heimilt að setja niður hefðbundin viðlegutjöld.“

Almannaréttur – dæmi um skyldur

- „Á ferð sinni um landið skulu menn sýna landeiganda og öðrum rétthöfum fulla tillitssemi, virða hagsmuni þeirra ... og fylgja leiðbeiningum þeirra og fyrirmælum varðandi ferð og umgengni um landið. “
- „Forðast skal að valda öðrum óþægindum og truflun með hávaða. “
- „Fara skal eftir merktum leiðum og skipulögðum stígum og vegum eftir því sem auðið er.“
- „Hafi eigandi lands eða rétthafi útbúið sérstakt tjaldsvæði á landi sínu er honum heimilt að beina fólki þangað ... Sé tjaldsvæði í næsta nágrenni eignarlandsins getur eigandinn einnig beint fólki þangað.“
- „Þegar skipulagðar eru hópferðir um eignarlönd í byggð ... skal hafa samráð við eiganda lands eða rétthafa um umferð manna og dvöl á landi hans. “

Almannaréttur - skyldur

- „Óheimilt er að eyðileggja greni. Ekki má láta hunda hlaupa um á greni á grenjatímanum **né hafa þar óþarfa umgang.** “
 - *Grenjatími:* tímabilið 1. maí til 31. júlí.
- „Umhverfisstofnun setur nánari reglur viðvíkjandi umferð um hið friðlýsta svæði.“
- „Landvörðum, ... og þeim sem falið er eftirlit ... er heimilt að vísa af viðkomandi náttúruverndarsvæði hverjum þeim sem brýtur gegn ákvæðum laganna eða reglum sem um svæðið gilda.“

Eignarland

- Stjórnarskrá Lýðveldisins Íslands
 - Eignarrétturinn er friðhelgur. Engan má skylda til að láta af hendi eign sína nema almenningsþörf krefji.

Friðland – ferðamenn

- Friðland – „Nature reserve“ er ígildi vörumerkis
- Frommer's
 - Hornstrandir efst undir „The Best Hikes“ fyrir Ísland
- Lonely Planet
 - Hornstrandir Nature Reserve í 2. sæti í „Sights in Iceland“
 - Hornstrandir í 2. sæti yfir „Best hiking in Iceland“

Sjálfbær ferðapjónusta

- Virða náttúruna
 - Gæta þess að vera ekki með of stóra hópa og ekki of tíða hópa
 - Fræða ferðamenn, letja t.d. til notkunar á göngustöfum, gúmmíhulstur á odda
 - Ekki stoppa beint ofan á grenjum eða segja ferðamönnum að míga á þau
 - Vera vakandi fyrir skemmdum og hvíla svæði ef þannig stendur á
- Virða heimamenn: land- og húseigendur
 - Ekki æða upp að húsum og leggjast á glugga
 - Ganga eftir göngustígum
 - Tjalda á tjaldsvæðum
 - Ekki vera á ferðinni með hópa allan daginn og gæta að tíðni hópa
- Virða nærsamfélagið
 - Nota fararstjóra og leiðsögumenn úr sveitarfélögum í kringum friðlandið
 - Nota báta sem gera út allt árið úr sveitarfélögum í kringum friðlandið
 - Nýta sér aðra þjónustu og verslanir úr sveitarfélögum í kringum friðlandið

Hagur landeigenda – beinn

- „Fjárhagslegur“ ávinningur
 - Aðgangsgjald (sbr. Kerið, Horn við Hornafjörð, Heli-skiing á Tröllaskaga)
 - Þá krafa um aðstöðu á móti
 - Aðgangsgjald getur runnið til landeigenda eða í sérstakan sjóð (sbr. Víknaslóðir)
 - Afslættir
 - Sala á vöru og þjónustu, t.d. kaffi og kökur
 - Samvinna um að gera upp hús og samnýta með eigendum
 - Samvinna um legufæri
 - Samvinna um hafnargerð
 - Samvinna um gerð deiliskipulags

Hagur landeigenda – óbeinn

- Góðar samgöngur
 - Hæfilega tíðar áætlunarferðir
 - Góð verð (kostnaður deilist á fleiri en landeigendur, t.d. ferðamenn)
 - Góðir bátar
 - Samkeppni milli fyrirtækja
 - Möguleikar á sérferðum
 - Möguleikar á fraktferðum með efni til viðhalds
 - Aðgangur að hafnarmannvirkjum / legufærum

Hagur landeigenda – óbeinn

- Öflugt nærsamfélag
 - Verslanir, t.d. matvara
 - Þjónusta, t.d. byggingavöruverslun, trésmíðaverkstæði, iðnaðarmenn
 - Gisting og veitingastaðir
 - Björgunarsveit

Hvers konar ferðapjónusta hentar landeigendum?

- Ferðapjónusta frá Bolungarvík, Ísafirði, Súðavík eða Norðurfirði
 - Uppfyllir hag landeigenda að mestu leiti
 - Þó þarf að viðhafa betra samráð við landeigendur og virða húsafólk og náttúruna
- Þyrluferðir
 - Þeir landeigendur sem hafa fengið beiðni um lendingarleyfi hafa hafnað þeim
 - Mikið ónæði
- Skemmtiferðaskip
 - Landeigendur eru ósáttir þegar fjölmennir hópar birtast án nokkurs samráðs
 - Mikið ónæði af stórum hópum
 - Það hefur verið kvartað undan hávaða sem fylgir skipunum

Eignarland

- Mannréttindasáttmáli Evrópu
 - Öllum mönnum og lögaðilum ber réttur til að njóta eigna sinna í friði. Skal engan svipta eign sinni, nema hagar almennings þjóði og gætt sé ákvæða í lögum og almenkra meginreglna þjóðaréttar.